

קלה ע"א. הטפת דם ברית לנולד מהול (דוחה שבת)

התורה מצווה "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (ויקרא יב, ג) הגמרא לומדת למעט, שדווקא ב"ערלתו" – תינוק בעל עורלה ודאית נימול ביום השמיני אפילו בשבת, אבל אם ישנו ספק בתינוק (אנדרוגינוס), בזמן נולד בין השמשות), או בעורלה עצמה (נולד מהול) – לא דוחים עבור זה את השבת, לחלל אותה במצוות ברית המילה.

הגמרא עוסקת האם על הטפת ברית המילה (רש"י קלד ע"א ד"ה "לכרכי היס") מצווה מהתורה, נלמד מ"גם אף פדס פרידך" (זכריה ט, יא) בתינוק שנולד מהול מחללים את השבת, כמצוות המילה עצמה. הגמרא מביאה ברייתא העוסקת האם התינוק שנולד מהול בעל "עורלה כבושה" (שישנה עורלה, אך היא לא נראית כי היא דבוקה בבשר):

1. אין "עורלה כבושה" – אין צורך להטיף דם ברית כלל (ב"ה בדעת ת"ק), וה"ה לגוי מהול שמבקש להתגייר (כמנהג הערבים שנימולים בגיל צעיר, ובוודאות אין לו "עורלה כבושה") בתהליך הגיור אין מטיפים לו דם ברית (ב"ה בעת רשב"א).

2. ספק "עורלה כבושה" – יש להטיף דם ברית ביום חול, אך אין לחלל על כך את השבת (ב"ש בדעת ת"ק. רב נחמן ורבה בדעת רשב"א. רבי אליעזר הקפר אליבא רב יוסף במחלוקתו מול רשב"א, אליבא רבה במחלוקתו מול ת"ק).

3. ודאי "עורלה כבושה" – חובה להטיף דם ברית, אפילו בשבת (רב אדא בר אהבה ורב יוסף אליבא רשב"א).

שיטה	נושא	בית שמאי - כן	בית הלל - לא	סברת התנאים להעמדת דין ב"ה
ברייתא 1	ת"ק	מטיפים	אין מטיפים כלל	לב"ה אין "עורלה כבושה" (לכן לב"ה אין להטיף בחול ובשבת, ולב"ש ספק "עורלה כבושה").
	רבי שמעון בן אלעזר	מטיפים	מטיפים (ראב"א - בשבת. רב נחמן - ביום חול*)	אליבא ראב"א - נולד מהול ודאי "עורלה כבושה" (ונחלקו ת"ק לרשב"א. נפק"מ לחול ולשבת האם מטיפים).
	הטפת דם לגר מהול	מטיפים	אין מטיפים	אליבא רב נחמן - ספק "עורלה כבושה" (והמח' בין ת"ק לרשב"א האם מטיפים דם ביום חול).
ברייתא 2	הטפת דם לנולד מהול בשבת**	אפשרות 1: מחללין עליו את השבת.	אפשרות 2: אין מחללים עליו את השבת.	אליבא רב יוסף (שסבר כאפשרות 1) - נולד מהול ודאי "עורלה כבושה" (ונחלקו רשב"א ורא"ה). אליבא רבה (שסבר כאפשרות 2) - נולד מהול ספק "עורלה כבושה" (ורשב"א ורא"ה לא חלקו).
	רבי אליעזר הקפר	מטיפים	מטיפים	אליבא רבה (שסבר כאפשרות 2) - נולד מהול ספק "עורלה כבושה" (ונחלקו ת"ק ורא"ה).
	הטפת דם לנולד מהול בשבת	מחללים עליו את השבת	אין מחללים עליו את השבת	אליבא רב יוסף (שסבר כאפשרות 1) - נולד מהול ספק "עורלה כבושה" (לכן לב"ה לא מחללים. ונחלקו רשב"א ורא"ה)

הגמרא מביאה לאחר ברייתא 1 להלכה: רב סובר הלכה כות"ק (הנולד מהול אין צריך הטפת דם, כב"ה), שמואל סובר הלכה כרשב"א (הנולד מהול צריך הטפת דם, כב"ה).

* ישנה מח' בדעתו של רשב"א: לרב אדא בר אהבה – רשב"א סובר שנולד מהול יש לו ודאי "עורלה כבושה" ולכן מחללים עליו את השבת, וכשפסקו ב"ה שמטיפים דם הכוונה בשבת. לרב נחמן – רשב"א סובר שנולד מהול ספק האם יש לו "עורלה כבושה" ואין לחלל עליו את השבת, וכשפסקו ב"ה שמטיפים הכוונה ביום חול. < לכן במעשה שהובא בגמרא, לרב אדא בר אהבה נולד תינוק מהול שהיה צריך להטיף דמו בשבת, והלך לשלושה עשר מוהלים ואף אחד מהם לא הסכים מחמת חילול שבת, והוא בעצמו עשה זאת בשבת, ונעשה התינוק כרות שופכה מחמת החתך של הטפת הדם. ואמר רב אדא: "מגיע לי (עונש זה), שעברתי על דברי רב". לשיטתו רב ות"ק בברייתא סוברים בדעת ב"ה שאין בנולד מהול "עורלה כבושה" (וממילא אסור לחלל עליו שבת, ועבר רק על דברי רב. אך לשיטת שמואל הפוסק כרשב"א הנולד מהול ודאי יש "עורלה כבושה" ומחללים עליה שבת). לעומת רב נחמן שאמר שעבר גם על דברי שמואל (שאף רשב"א מודה שמשום ספק "עורלה כבושה" לא נחלל את השבת).

**** רב יוסף מנסה להסיק מהברייתא כשיטתו, שנולד מהול ודאי יש בו "עורלה כבושה":**

< רב יוסף מביא את שיטתו של רבי אליעזר הקפר שחולק על ת"ק – רשב"א (ע"פ שיטת תוס' ד"ה "מכלל")
שרשב"א ורבי אליעזר הקפר חולקים שניהם "להשיב על דברי ת"ק". אך לשיטת רש"י אלו שתי ברייתות נפרדות ורבי אליעזר הקפר
חולק על הת"ק שהיה בברייתא שלו, ועל סמך דבריו אנו משחזרים את דברי ת"ק אצלו, ומעמיד את מח' ב"ש וב"ה בחילול
שבת על הטפת דם בנולד מהול (נושא שלא הובא בברייתא המקורית). משמע שלדעת רשב"א לכו"ע מחללים עליו
השבת בהטפת הדם (אפשרות 1 בטבלה), שהנולד מהול יש בו ודאי "עורלה כבושה" (וזהו ההוכחה לרב יוסף שסובר
כרשב"א), ובא רבי אליעזר הקפר לחלוק ולומר: לדעת בית הלל אסור לחלל את השבת (מפני שזו ספק "עורלה
כבושה").

< מקשה הגמרא ואומרת: ייתכן שרשב"א סובר לכו"ע אין מחללים עליו את השבת בהטפת דם (אפשרות 2
בטבלה), ובא רבי אליעזר הקפר לחלוק ולומר: לדעת בית שמאי מותר לחלל את השבת?
< סותרת הגמרא את הקושיה: לא ייתכן לומר שטרח רבי אליעזר הקפר להביא את שיטת ב"ש לחלוק (הרי בין
לרשב"א ובין לרא"ה לשיטת ב"ה אסור לחלל) הרי "בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה!"
< מקשה הגמרא באופן אחר על העמדת רב יוסף: אכן אפשרות 2 קיימת (ולפיכך לא יכול להוכיח רב יוסף את רשב"א
לשיטתו), ות"ק (בברייתא 1) סבר שלב"ה הנולד מהול אין מטיפים דם כלל, ובא רבי אליעזר הקפר לחלוק ולומר:
אף לב"ה מטיפים דם ביום חול, אך לא בשבת.